

Tento výukový materiál byl vytvořen a financován v rámci programu OPVK projektu "Rovné příležitosti ve výuce pro všechny" registrační číslo projektu-CZ 1.07/1.2.05/03.0010

Název: Stroje a zařízení pro ohýbání, tváření a spojování dřeva

Téma: Stroje na výrobu štěpky, třísek a vláken

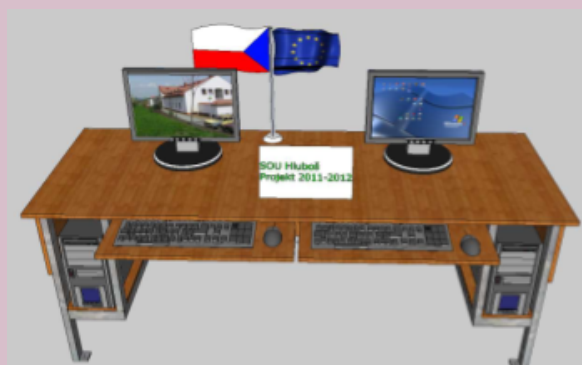
Předmět: Stroje a zařízení

Ročník: 2. Truhlářská a čalounická výroba

Klíčová slova: sekačky, drtiče, mlýny, roztřískovače, rozvlákňovače, třídící a vrsvicí zařízení, linka na výrobu DTD a MDF

Autor: Ing. Lenka Heřmanová

Škola: Střední odborné učiliště Hluboš

METODICKÝ POSTUP

1. - 2. strana - Sekačky - disková, bubnová a spirálová
  - úvod do problematiky
  - učitel vysvětlí princip a části sekaček pomocí názorných obrázků
  - pro oživení výuky klik na obrázek s kinofilmem (video)
3. strana - Drtiče
  - výklad nového učiva, názorné obrázky principů jednotlivých typů drtičů
  - učitel oživí výuku pomocí prospektů
4. strana - Roztřískovače
  - výklad nového učiva, názorné obrázky strojů
  - učitel oživí výuku pomocí prospektů
5. strana - Mlýny na dřevo
  - výklad nového učiva, názorné obrázky principů těchto strojů
6. strana - Třídiče třísek
  - výklad nového učiva, názorné obrázky těchto zařízení
  - učitel oživí výuku pomocí prospektů
7. - 8. strana - Rozvlákňovače štěpek
  - výklad nového učiva, učitel vysvětlí princip strojů
  - názorné obrázky výroby DTD a MDF
  - pro oživení výuky připojena videa výroby desek (klik na obrázky kinofilmů)
9. strana - Vrstvičky třísek a vláken
  - výklad nového učiva, učitel vysvětlí princip strojů pomocí názorných obrázků
10. strana - Kontrolní otázky
  - procvičování získaných znalostí
  - učitel pro kontrolu správné odpovědi, klikne na obrázek u číslované odpovědi
  - odkaz na stránku v interaktivním materiálu s danou problematikou
11. strana - Použitá literatura a zdroje

V celém interaktivním materiálu jsou rozmístěny ikony s otazníkem, které odkazují na stránku s kontrolními otázkami.

Žák se seznámí s typy strojů pro štěpkování, třískování a rozvolňování dřeva a s dalšími stroji, které tvoří část výrobních linek aglomerovaných desek, dokáže popsat hlavní části těchto strojů, upevní si znalosti o jejich vhodném použití.

Tento interaktivní materiál lze použít při výuce předmětů - Stroje a zařízení, Výrobní zařízení na střední škole technického zaměření - dřevařské obory.

STROJE NA VÝROBU ŠTĚPKY, TRÍSEK A VLÁKEN

Štěpka se používá pro výrobu třískových a vláknitých desek - velikost 30 - 40 mm a pro výrobu celulózy 20 - 25 mm.

Ke štěpkování se používají **sekačky**, dělíme je podle:

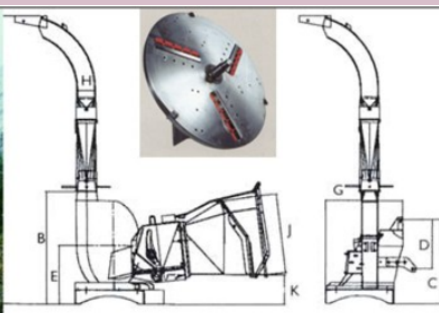
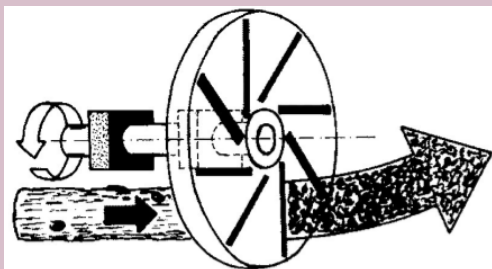
- a) **přemístitelnosti** - stacionární - ve zpracovatelských závodech
- mobilní - v lesním hospodářství

- b) **umístění nožů** - disková
- bubnová
- spirálová

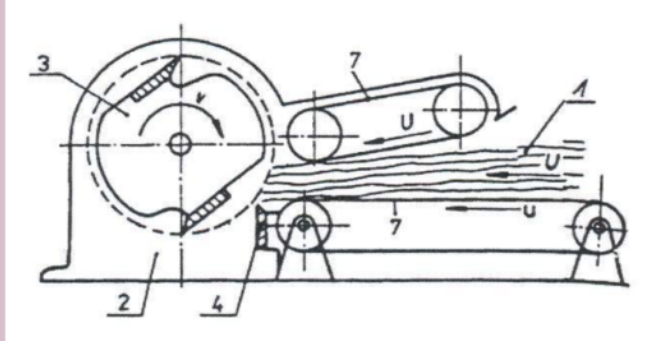
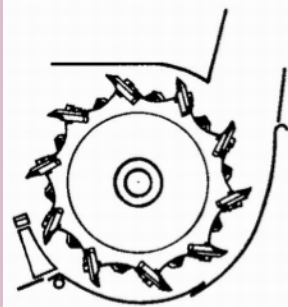
Disková sekačka

- nože jsou umístěny na vertikálním nebo zešikmeném disku
- disk plní funkci setrvačnicku, velký setrvačný moment dovoluje zabudovat motor menšího výkonu
- nevyžadují zvláštní ventilátor, protože samotný disk vybavený lopatkami má velký vrhací a ventilační účinek, který zabezpečí dopravu štěpky do přistaveného kontejneru
- většinou se vyrábí jako pojízdné provedení
- velká kvalita štěpky, umožňuje sekat dřevo až do průměru 500 mm
- nevýhoda - velikost vstupního otvoru je omezena poloměrem sekacího disku, nejsou vhodné k sekání chaotického materiálu

Bubnová sekačka

- nože jsou uloženy na obvodu rotujícího válce (bubnu)
- pro sekání různého odpadu a chaotického materiálu
- stroj je menších rozměrů s velkým vstupním otvorem
- buben má malý ventilační účinek a vrhací účinek je téměř nulový - nutný ventilátor pro dopravu štěrky
- nelze sekat dřevo větší tloušťky, štěrka není tolik kvalitní (různá tloušťka štěrky)

1 - dřevní hmota	2 - zákryt
3 - buben s řezným nožem	4 - protinůž
7 - pásový dopravník	

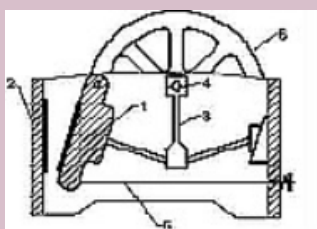
Spirálová (šneková) sekačka

- nože umístěny vně bubnu ve spirále
- sekací agregát je ve tvaru šroubovice se stoupajícím průměrem
- nelze regulovat velikost štěrky, musí se vyměnit celá šroubovice
- princip sekání jako "mlýnek na maso"
- s ručním dávkováním - tenké odpadové dříví (štěrka na palivo), mulčovací kůra
  - technologické účely (cihlářský průmysl)
- s mechanickým dávkováním = hydraulická ruka
- v pojízdném provedení - 3 bodový závěs u traktorů, přívěsy na terénním podvozku, návěsy - na automobilovém podvozku
- stacionární provedení

Drtiče

- pro zpracování dřeva, které není vhodné pro výrobu štěpky (znečištěné od zeminy, písku, drobné a netvárné dřevo)
- na rotoru místo nožů mají umístěna pevně nebo pohyblivě kladiva s výměnnými hranami
- za rotorem s kladivy je umístěn třídič (dodrcovací koš)
- vždy mobilní na kolovém nebo pásovém podvozku s hydraulickou rukou nebo s čelním nakladačem
- **druhy:**
  - čelistový
  - kladivový
  - kuželový
  - válcový

1 - pohybliví čelist, 2 - pevná čelist, 3 - ojnice, 4 - výsředňkové hřídel, 5 - těhlo s pružinou, 6 - setrvačnick

Čelistový drtič

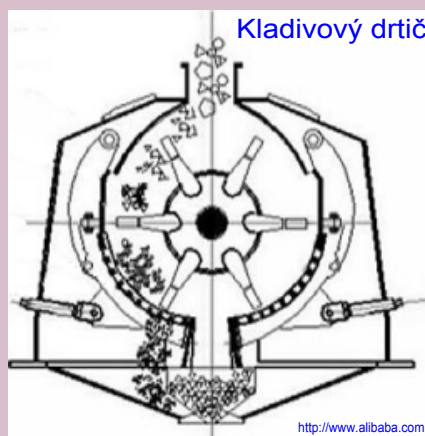
Kuželový drtič

www.naradi-lebeda.cz

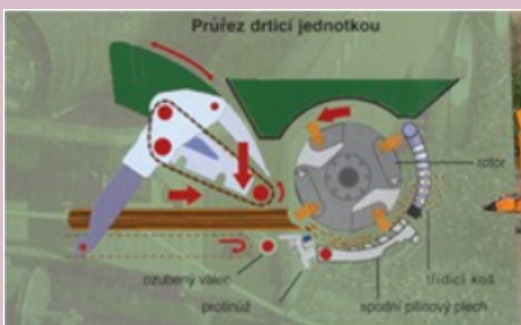
Válcový drtič

<http://www.mbt-cs.com>

Kladivový drtič

<http://www.alibaba.com>

Průřez drtičí jednotkou

ozubný válec

protáček

rotor

třídičí koš

spodní plátový plech

Roztřískovače

- výroba třísek pro třískové desky
  - povrchové třísky - tl. 0,15 - 0,25 mm
  - středové třísky - tl. 0,35 - 0,55 mm
  - délka třísek - 5 - 25 mm

- druhy: - diskové
  - válcové
  - věncové (prstencové)

Diskový roztřískovač

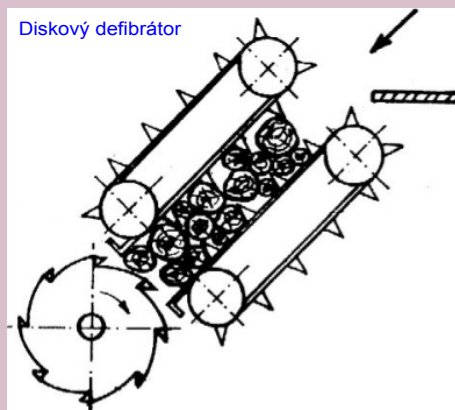
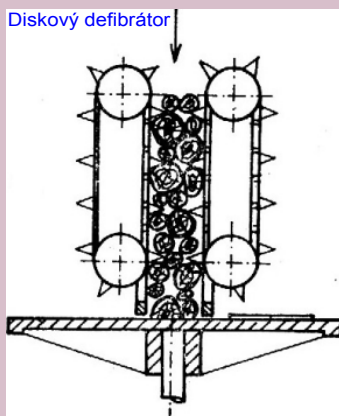
- jednostupňový - materiál se roztřískovává přímo na třísky
- vertikální nebo horizontální provedení
- tříska nejvyšší jakosti
- jsou malokapacitní a proto dnes velmi málo používané

Válcový roztřískovač

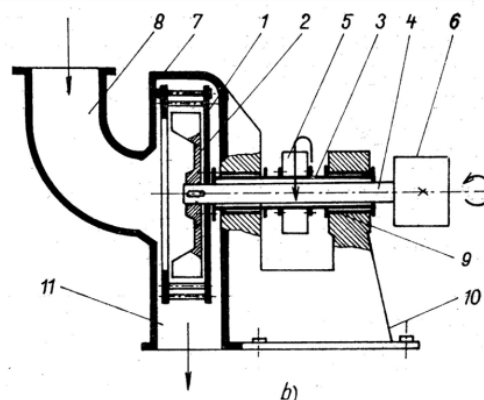
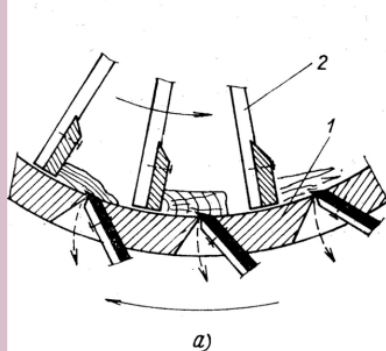
- nože uspořádané na vodorovném nožovém válci
- stroj je velkokapacitní
- hlavně pro výrobu povrchových třísek

Věncový roztřískovač

- nože uspořádané na vnitřní straně nožového věnce
- pro dvoustupňové zpracování
  1. stupeň - rozštěpkování
  2. stupeň - roztřískování (jehlicová tříska)

Prstencový třískovač

a) schéma třískovače

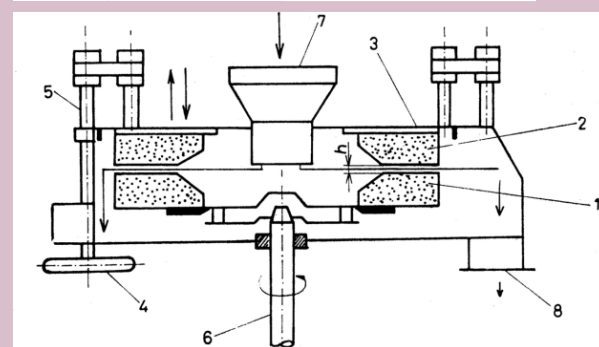
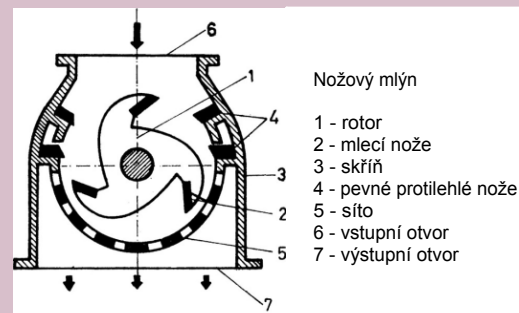
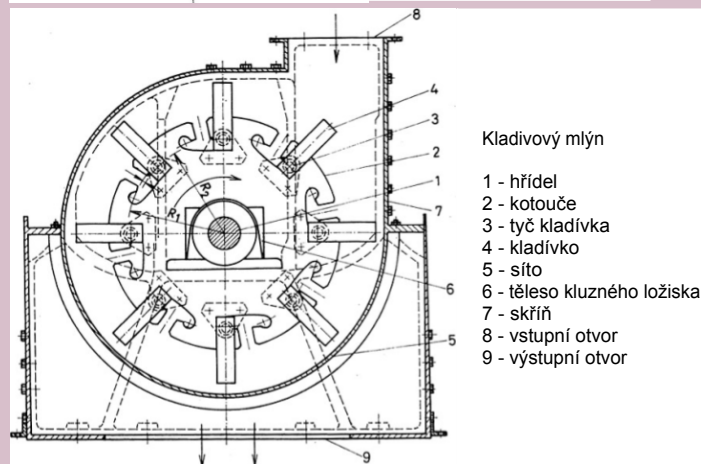
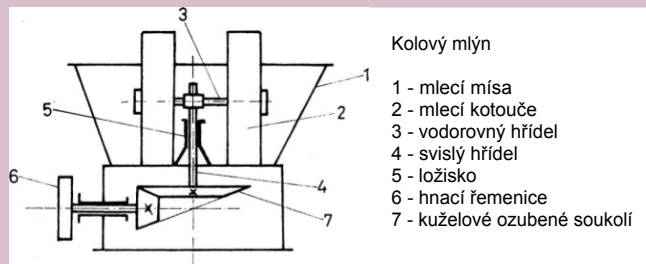
- 1 - nožový prstenec
- 3 - dutý hřídel nožového prstence
- 5 - řemenice nožového prstence
- 7 - skříň pískovače
- 9 - ložiska
- 11 - výstup třísek

b) princip třískování

- 2 - unášecí lopatkové kolo
- 4 - hřídel lopatkového kola
- 6 - řemenice lopatkového kola
- 8 - násypka
- 10 - stojan stroje

Mlýny na dřevo

- slouží pro domílání třísek, které jsou velmi jemné a značně zkrácené, zvyšují kvalitu třískových desek
- mikrotřísky lze vyrábět i domíláním pilin
- domílání je velmi nákladná a energeticky náročná operace (vysoký příkon motorů)
- mlýny mají speciální konidurová síta s otvory 3 - 2,5 - 2 - 1,5 mm
- mlýny melou tlakem, nárazem nebo třením
- důležitá je rychlost otáčení
- **druhy:** - kulový (laboratoře)
  - kolový
  - kladivový
  - nožový
  - vodorovný

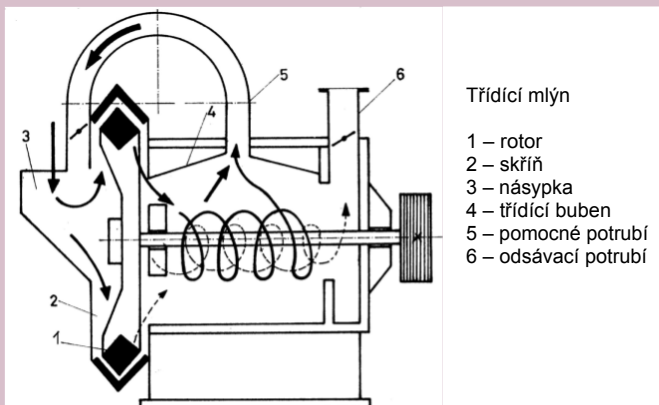

Vodorovný mlýn

- 1 - spodní rotační mlecí kotouč
- 2 - horní pevný mlecí kotouč
- 3 - mlecí skříň
- 4 - ruční kolečko pro nastavení vzdálenosti h
- 5 - šroubová vřetena
- 6 - svislý hnací hřídel
- 7 - násypka
- 8 - odváděcí potrubí rozemleté dřevní moučky

Třídíče třísek

- pro hladký povrch třískových desek
- z třísek se vytrhává prach, jemný podíl a hrubé třísky - způsobují těžkosti v konstrukčních spojích (dochází k jejich vydrolování) pokud jsou ve větším množství ve středové vrstvě desek
- **třídění:**
  - mechanicky - síta, pevné a pohyblivé rošty, diskové
  - pneumaticky - provádí se ve vznosu - lehké třísky a prach se odsávají z proudu padající směsi třísek, hrubé třísky a odštěpky padnou na dno stroje a jsou vynášeny pro domletí na středové třísky

Třídící mlýn

- 1 – rotor
- 2 – skříň
- 3 – násypka
- 4 – třídící buben
- 5 – pomocné potrubí
- 6 – odsávací potrubí

Diskový třídíč

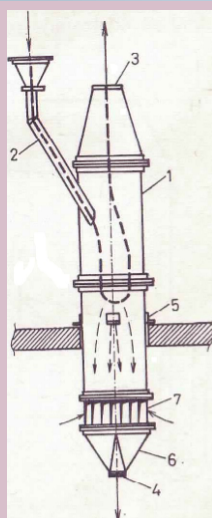
Hrubotřídíč

Vibrační třídíč

Kotoučový třídíč

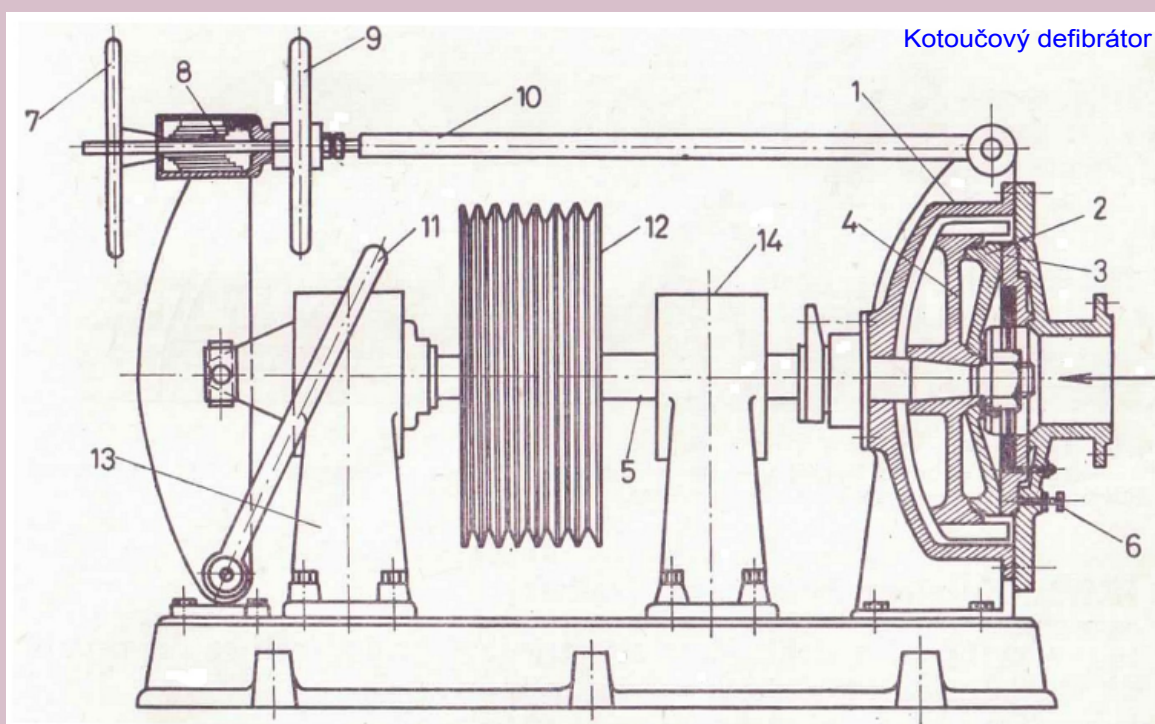
Pneumatický třídíč

- 1 - třídící komora
- 2 - vstupní šikmé potrubí
- 3 - výstupní otvor třísek
- 4 - výpad hrubé frakce
- 5 - upevňovací patky
- 6 - kuželová výsypka
- 7 - regulační prstenec

Rozvlákňovače štěpek (defibrátory)

- rozvolňování dřeviny na jemnější frakci, aniž by se porušila buněčná stěna pomocí tlaku, úderu, tření nebo štípání při působení tepla, vlhkosti nebo chemikálií
- velikost vláken - průměr - 0,02 až 0,05 mm
- délka - 0,3 až 5 mm (podle druhu dřeviny)
- způsoby:
  - a) mechanicky - využívá se dnes méně - výroba papíru a lepenky
    - není vhodná na vláknité desky (porušuje se celistvost vláken)
    - broušení dřeva kamennými rotačními brusy za stálého přívodu vody do místa brusu

1 - mlecí skříň	2 - rotační mlecí kotouč	3 - pevný mlecí kotouč
4 - rotor	5 - hlavní hřídel	6 - nastavovací šroub
7 - ruční kolo na nastavení mlecího tlaku		8 - pružinová skříň
9 - ruční kolo na nastavení jemnosti mletí		10 - tyč
11 - ruční páka	12 - klínová řemenice	13, 14 - ložiskové stojany

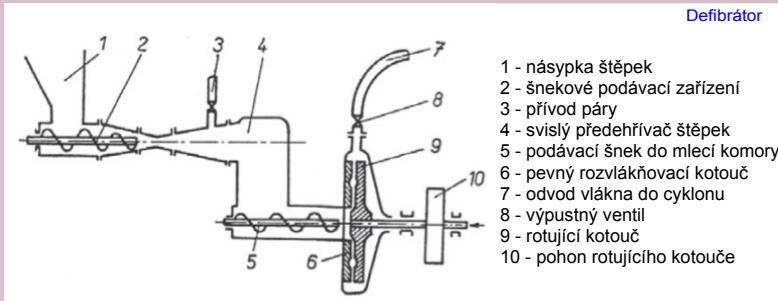
- b) vystřelovací - nejstarší způsob při výrobě vláknitých desek
  - expanze štěrky v autoklávu - nejprve se štěrka v autoklávu ohřeje pomocí přiváděné páry na teplotu 220° C, pak se tlak páry zvýší, tím se zvýší i teplota
  - otevřením regulačního ventilu dojde k výbuchu štěrky
  - vlákna procházejí přes roštovou vložku ventilu
  - vlákna si zachovávají stejnou délku, ale mají povrch, vhodný slepování při lisování desek

c) termicko - mechanicky (= defibrace)

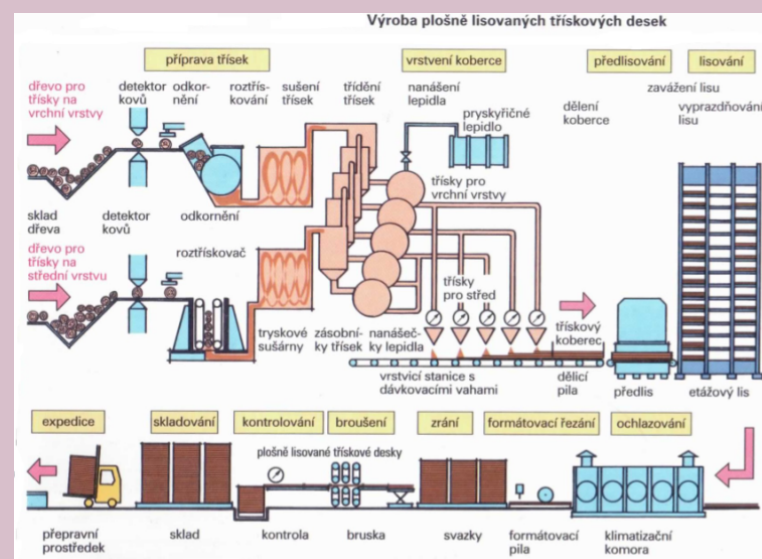
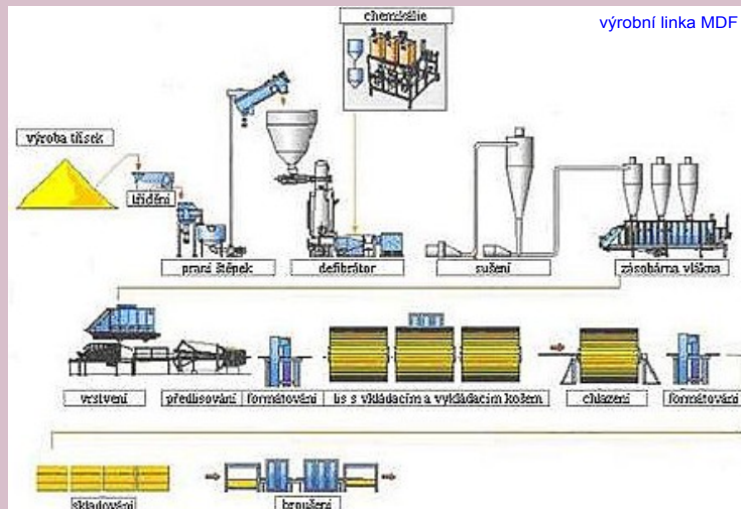
- nejpoužívanější metoda

- nejprve jsou štěpky zahřívány v autoklávu na teplotu 185° C sytou párou, pak šnekovým dopravníkem jsou odváděny do mlecí komory
- vliv na kvalitu vlákna má: vlhkost dřevní hmoty, přehřívací teplota štěpky, kvalita mlecích segmentů, rychlost průchodu štěpky přes mlecí disky v závislosti na tlaku, velikost mezery mezi mlecími disky

d) chemicko - mechanicky - pro přípravu buničiny v papírenském průmyslu

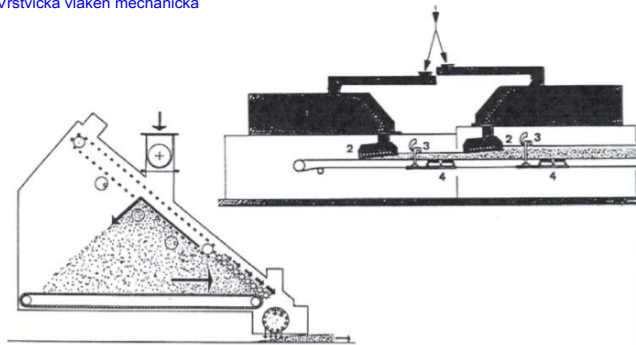
- štěpka se vaří v hydroxidu sodném
- velký úbytek dřevní hmoty

Vrstvičky třísek a vláken

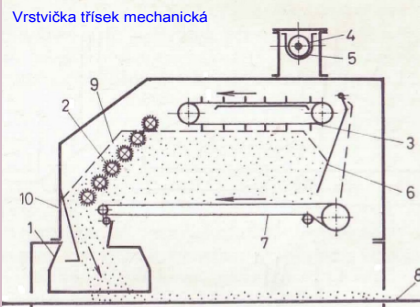
- vrstvení směsi třísek (vláken), lepidla a dalších příměsí před slisováním ovlivňuje kvalitu desek, jejich skladbu, tloušťku, tvarovou správnost i ekonomiku výroby
- vrstvičky jsou v linkách uspořádány do ucelených uzlů
- jsou většinou pojízdné
- za vrstvičkou je permanentní magnet
- vrstvicí podložka - dříve hliníkový nebo duralový plech
  - dnes transportní pás, formy nebo síťová podložka
- **druhy:** - mechanické
  - pneumatické
  - kombinované

Vrstvička vláken mechanická

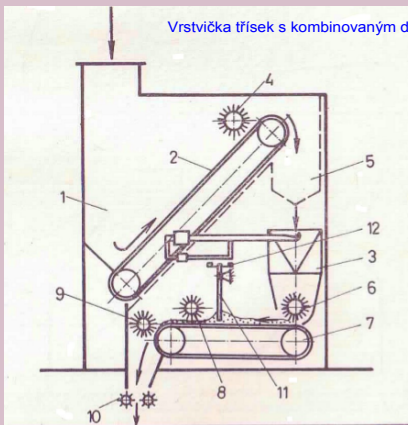
- 1 - horizontální zásobník s posuvným dnem
- 2 - mechanická vrstvicí hlava s válci pro rovnoměrné rozdělení vlákna
- 3 - výškově stavitelné egalizační váleček
- 4 - váha pro stanovování plošné hmotnosti vláknitého koberce

Vrstvička třísek mechanická

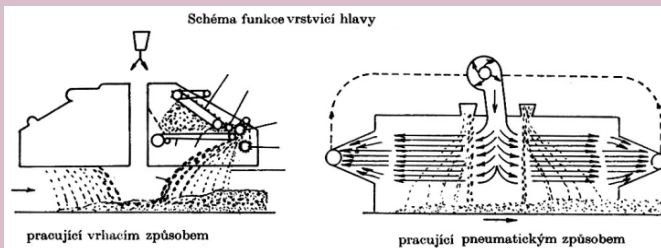
- 1 - výsypné hrdlo
- 2 - vyprazdňovací váleček
- 3 - škrabadlový dopravník
- 4 - dávkovací šnekový dopravník
- 5 - regulační klapka
- 6 - spodní dopravní pás
- 7 - plech, síto
- 8 - vrstva třísek
- 9 - skříň

Vrstvička třísek s kombinovaným dávkováním (hmotnostní a objemové)

- 1 - zásobní plnicí prostor
- 2 - vynášecí dopravník
- 3 - periodické dávkovací váhy
- 4 - omezovací váleček
- 5 - zásobníkový prostor
- 6 - homogenizační váleček
- 7 - spodní dopravní pás
- 8 - egalizační váleček
- 9 - shazovací váleček
- 10 - vrhací váleček
- 11 - regulační klapka
- 12 - koncový mikrosplínač

Schéma funkce vrstvicí hlavy

KONTROLNÍ OTÁZKY

1) Jaké stroje se používají na výrobu štěpky?

2) Jak vyrábíme třísky?

3) Co víte o výrobě vláken?

4) Co víte o třídících zařízeních?

5) Jaké druhy vrstvicích zařízení znáte?

6) Stručně popište výrobní linku na výrobu DTD a MDF.

Použitá literatura a zdroje:

- 1) L. Maňas, F. Kočara - Stroje a zařízení pro dřevozpracující průmysl - Alfa, Bratislava 1981 - 63-370-81
- 2) https://www.vutbr.cz/www_base/zav_prace_soubor_verejne.php?file_id=6634
- 3 http://www.rarsm.cz/download/cd3/vyroba_zpracovani_vyuziti_biomasy.pdf
- 4) <http://biom.cz/cz/odborne-clanky/technologie-pro-zpracovani-dendromasy-tezebnich-zbytku>
- 5) <http://www.google.cz/search?.....=cs&client=firefox-a&h.....vyhledavani-obrazku>